

Fensfeltet mineralpark

SUU saksnummer 032/25

Saken

Kunnskaps-
grunnlaget

Anbefaling og
innstilling

Myndighetenes rolle i prosessen med mineralsaker

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Miljø-
direktoratet

DSA

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Undersøk-
elsesrett

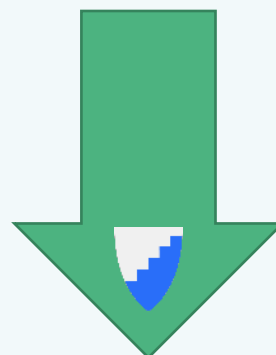
Utvinnings-
rett

Areal-
avklaring

Tillatelser

Konsesjon

Produksjon

Konsesjon etter
vannressurslova

NVE

Areal-
avklaring
Planinitiativ

Planprogram

Medvirkning
Konsekvens-
utredning

1.Behandling
Høring
2.Behandling

Vedtak
Rettskraftig
plan

Videre
behandling
av
konsesjons-
søknad

Vei-
ledning

Innspill/
varsel
om inn-
sigelse

Innspill/
inn-
sigelse

Klage/
inn-
sigelse

Innsigelse – myndighetene påpeker lovbrudd

Saken

Kunnskaps-
grunnlaget

Anbefaling og
innstilling

Kommunestyrets bestilling – sak 34/24 pkt 1-2

1. Nome kommune gjennomfører **konsekvensutredninger (KU) etter forskrift om konsekvensutredninger og anerkjent metodikk** på følgende områder slik de er beskrevet i saksfremstillingen:

- 0-alternativ
- Bærevann
- Vindås
- I tillegg utredes Dagsrud-alternativet, men begrenset til et areal på 3km², i tråd med øvre anslag for arealbehov.

Områdene skal utredes for mulig lokalisering av **Fensfeltet mineralpark. Industriområdet skal kunne omfatte innslag til underjordisk gruve under Fen, løsning for deponi av avgangsmasser og industri som kan inngå i sirkulær drift og mineralutnyttelse fra utvinning til gjenvinning.** Utredningene skal gi en overordnet vurdering av arealer for nødvendig infrastruktur. **Alternativene som skal utredes skal minst være store nok til å dekke arealbehovet som bedriftene har spilt inn.** Detaljerte grenser for utredningene kan justeres i den videre prosessen. Justeringen tar inn i seg forslag fra aktørene på de områdene som er foreslått fra kommunedirektøren.

2. Kommunedirektøren bes legge til rette for en rask prosess for utpeking av alternative arealer, inntil totalt 4km². Utvelgelsen skal skje i samråd med rettighetshavere, annet næringsliv og lokalsamfunnene. Det kalles inn til et ekstraordinært formannskapsmøte som gis fullmakt til å inkludere et utvalg av påpekte arealer, slik at naturkartlegging gjennomføres i 2024.

Kommunestyrets bestilling – sak 34/24 pkt 3-4

3. Konsekvensutredningene skal suppleres med utredninger som dekker berørte lokalsamfunn spesielt og bærekraft for kommunen generelt. En tre-delt forståelse av bærekraft som legger til grunn økonomiske, sosiale og klima- og miljømessige forhold til grunn skal benyttes. Som en naturlig del av disse utredningene, skal berørte innbyggere informeres og involveres. Slik involvering må inkludere faste møtepunkter mellom konsulenter, planmyndighet og berørte innbyggere, og omfatte både informasjonsutveksling og medvirkning.

4. **Utredningene skal gi en anbefaling til hvilket alternativ som best følger opp premissene om minst mulig negative konsekvenser og mest mulig positive ringvirkninger, samt en løsning som totalt sett kommer hele Nome-samfunnet til gode. Anbefalingen skal også vurdere områdets industrielle attraktivitet for rettighetshaverne.** Utredninger, med slik anbefaling, legges frem for kommunestyret som på dette grunnlag tar stilling til hvorvidt man starter utarbeidelse av planprogram etter bestemmelsene i plan og bygningslovens kapittel 4 og KU-forskriften § 14, eller om ytterligere kunnskapsinnhenting og utredning er nødvendig.

Kommunestyrets bestilling – sak 34/24 – pkt 5-7

5. Kommunedirektøren sender ut aktørenes viktigste kriterier slik at dette er kjent for kommunestyret. Informasjonen legges også ut på kommunens hjemmeside.
6. Kommunestyret kan, dersom de anser det nødvendig, senere peke ut ytterligere områder for utredning. Likeledes kan kommunestyret også be om ytterligere utredningstemaer og/eller mer inngående utredninger.
7. Kommunestyret ber ordfører legge frem en strategi for:
 - a) Sikre nasjonal kontroll på mineralressursen og tilhørende verdikjede, herunder etablering av et hel- eller deleid statlig mineralselskap
 - b) Sikre en skatte- og avgiftsstruktur som sikrer vertskommunen en rettmessig andel av verdiskapning.

Resultatet av det strategiske arbeidet legges frem for kommunestyret senest i samme møte som konsekvensutredningen og anbefaling av område for Fensfeltet mineralpark.

Rammer for saken – oppfølging av kommunestyrets vedtak:

- Kommunestyrets sak 34/24 Valg av områder som er aktuelle for Fensfeltet grønn mineralpark.
- Dette vedtaket er supplert med vedtak i følgende saker:
 - Formannskapetets sak 69/24 Utvelgelse av område for utredninger for mineralpark for Fensfeltet.
 - Kommunestyrets sak 4/25 Undervegsavklaringer av premisser for utredningene av Fensfeltet mineralpark: Justering av område Dagsrud.
 - Kommunestyrets sak 5/25 Undervegsavklaringer av premisser for utredningene av Fensfeltet mineralpark: Kartlegging av insekter og fugl.
- Saken har også sammenheng med følgende vedtak:
 - Kommunestyrets sak 17/22 Strategi for Fensfeltet.
 - Formannskapetets sak 3/23 Konsept for utvinning av mineraler på Fensfeltet.
 - Kommunestyrets vedtak 99/23 Plansamarbeid Fensfeltet.
 - Kommunestyrets sak 35/24 Avtale om plansamarbeid for grønn mineralpark for Fensfeltet.

Sakens rammer – lovverket sett i et «fra vugge til grav»-perspektiv

- Plan og bygningsloven.
- Eksisterende og ny minerallov.
- Natur og miljølovgivning, blant annet naturmangfoldsloven, kulturminneloven, drikkevannsforskriften, vannressurslovgivningen og forskrift om rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag.
- Sikkerhet og beredskapslovgivningen, blant annet brannvernlova, storulykkeforskriften, damsikkerhetsforskriften, strålevern og atomsikkerhet.
- I tillegg kommer føringer fra:
- Norges mineralstrategi.

Grønn mineralpark jf Nærings og fiskeridepartementet (beskrivelse - utdrag)

Regjeringen gir med mineralstrategien en tydelig retning for hva som er essensen i en grønn mineralpark:

Samlokalisering av mineralutvinning og annen arealkrevende virksomhet for å minimere fysisk avtrykk som påvirker naturen og omgivelsene, og samtidig styrke verdiskapingen.

Mineralproduksjon har naturlig tidsbegrenset varighet som avhenger av forekomstens størrelse.

Når forekomsten er ferdig utdrevet, er det ikke lenger grunnlag for virksomhet og gruvedriften avvikles. Det bør derfor være et mål å legge til rette for samdrift med annen næring, slik at mineralvirksomheten danner grunnlag for annen verdiskapende virksomhet og varige arbeidsplasser, også etter at mineralforekomsten er ferdig utdrevet.

Ved å etablere varige arbeidsplasser som et kriterium for «grønne mineralparker», må det planlegges for og stimuleres til utvikling av annen verdiskapende virksomhet som kan fortsette og videreutvikles når mineralforekomsten er tømt.

Grønn mineralpark jf Nærings og fiskeridepartementet - kriterier

- Følgende kriterier anbefales lagt til grunn ved etablering av «grønne mineralparker»:
 - Samdrift med annen industri eller næring
 - Best mulig utnyttelse av naturressursene med minst mulig fotavtrykk
 - Redusert investeringsbehov i infrastruktur gjennom sambruk
 - Varige arbeidsplasser for lokalsamfunnet
 - Lokale, industrielle miljø for innovasjon og knoppskyting
- Kriteriene bør utvikles videre i samarbeid med andre relevante parter.
- Lokale og naturgitte forhold vil være avgjørende for hvilke næringer som er egnet for samdrift med mineralvirksomheten.
- En forutsetning er god planlegging på et tidlig tidspunkt i forkant av mineralvirksomhet.

Saken

Kunnskaps-
grunnlaget

Anbefaling og
innstilling

Rapporter fra utredninger

- Sammenstillingsrapport – alle områder, vurdering og drøfting
- Samlerapport for hvert område – alle tema
- Rapporter for hvert område:
 - Naturmangfold
 - Forurensning og vannmiljø
 - Kulturmiljø
 - Landskap
 - Friluftsliv
 - Nærmiljø
 - Naturressurser

Underlag til rapportene

- Beskrivelse av tiltaket “Fensfeltet mineralpark”
- Grunnlagsdokument Synlighet (Synlighetsanalyse)
- Grunnlagsdokument Støy (Støyanalyse)
- Bærekraftig transport Fensfeltet mineralpark
- Fiskeundersøkelser i Fensfeltet 2024

Felles rapporter for alle områder

- Klimagassutslipp (alle områdealternativ)
- Mineralindustriell attraktivitet for rettighetshaverne (alle områdealternativ)
- Lokal bærekraft (alle områdealternativ)
- ROS - Risiko og sårbarhet (alle områdealternativ)

Funn ved områdene, oppsummert

- Alternativ Dagsrud
 - Konsekvensene er kritisk/svært negative.
 - Det er ikke påvist mer positive ringvirkninger for Nome kommune i dette alternativet enn i de øvrige alternativene.
 - Dette er alternativet med nest mest negative konsekvenser. Alternativet frarådes med bakgrunn i naturverdier, særlig i nordvest.
- Alternativ Nukedalen
 - Konsekvensene er svært negative.
 - Det er ikke påvist mer positive ringvirkninger for Nome kommune i dette alternativet enn i de øvrige alternativene.
 - Alternativet kan inngå i en videre vurdering i kombinasjon med deler av Vindsås.
 - Scenariet viser at deponi plasseres over industriområdet, noe som krever pumping av masser oppover i området.
- Alternativ Vindsås
 - Konsekvensene er svært negative. Området ligger delvis i Herrevassdraget verneområde.
 - Det er ikke påvist mer positive ringvirkninger for Nome kommune i dette alternativet enn i de øvrige alternativene.
 - Alternativet kan inngå i en videre vurdering i kombinasjon med Nukedalen.
- Alternativ Bærevann
 - Konsekvensene er kritisk negative. Området ligger i Herrevassdraget verneområde.
 - Det er ikke påvist mer positive ringvirkninger for Nome kommune i dette alternativet enn i de øvrige alternativene.
 - Dette er alternativet med mest negative konsekvenser. Alternativet frarådes med bakgrunn i naturverdier av nasjonal, til dels internasjonal karakter.
 - Områdets topografi gir lavere investeringskostnader for deponi.

Kommentarer til utredning om lokal bærekraft

- Bærekraftutredningen har kun vist til etterprøvbare metoder og kunnskap.
- Rapporten legger vekt på at det ikke vil bli automatiske ringvirkninger av mineralparken.
- Konklusjoner:
 - Nome kommune må selv jobbe for en positiv utvikling gjennom langsiktig, strategisk arbeid.
 - Kommunen må finne ut hvordan dette arbeidet skal gjennomføres.
 - Kommunen bør få tilført ressurser til å styrke kompetanse og kapasitet til å gjennomføre dette hvis kommunen åpner for gruvedrift.

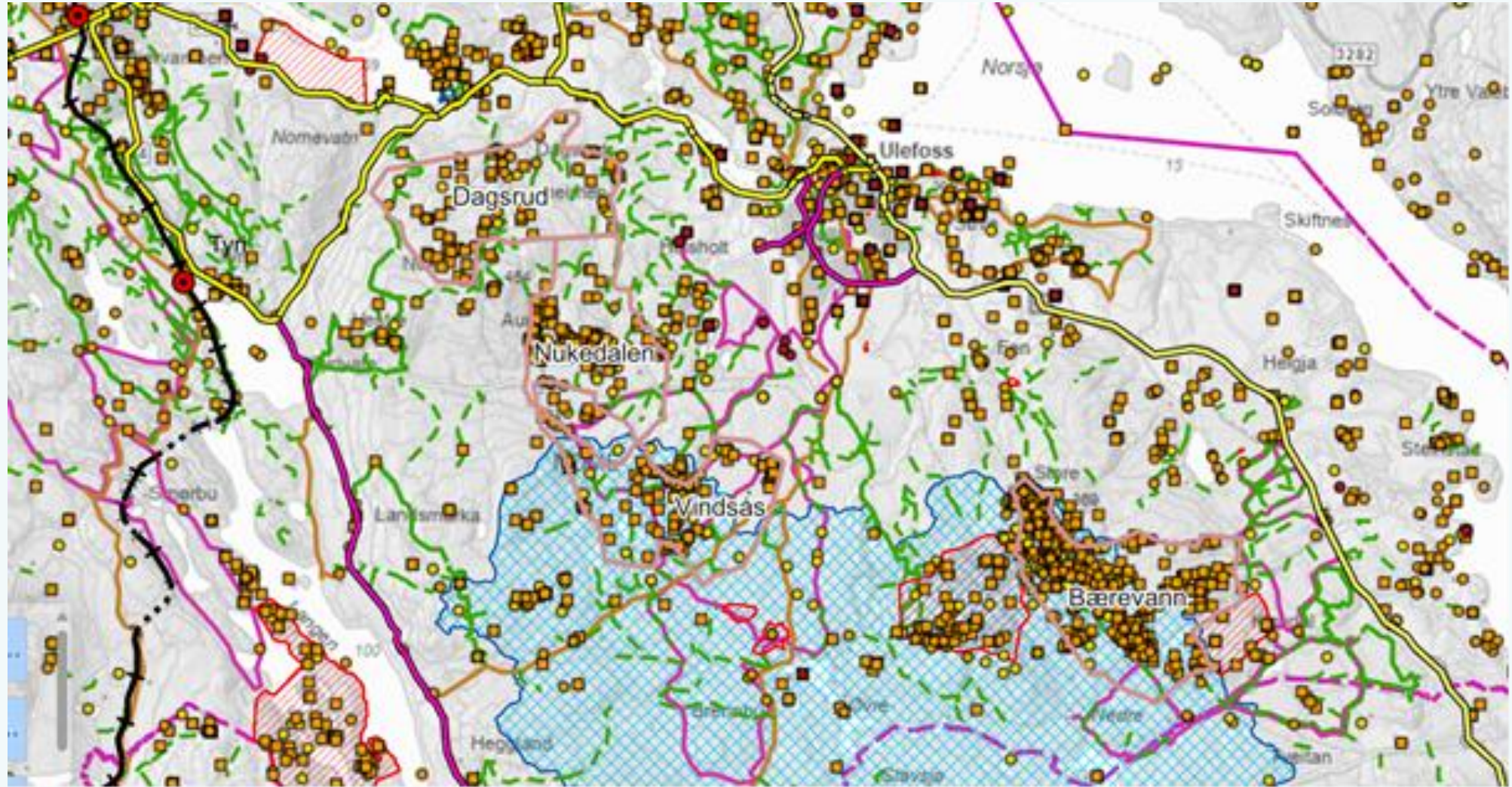
Kommentarer til rapport om mineralindustriell attraktivitet for rettighetshaverne

- Utredningene har tatt hensyn til den informasjonen som var tilgjengelig på utredningstidspunktet.
- Kommunestyrets bestilling er fulgt opp da det er utredet for en mineralpark og ikke enkeltstående konsept.
- De viktigste forholdene for økonomi i mineralnæringen generelt knytter seg til transport, deponi, energi, vannforhold, arbeidskraft og teknologi.
- Rapporten er en direkte gjengivelse av selskapenes innspill.
- Det er ikke kjent for kommunen i detalj hva selskapenes vurderinger baseres på.
- Disse innspillene er ikke tilstrekkelig dokumentert til at kommunen kan ettergå dem.
- Det er heller ikke innhentet uavhengig og nøytral kompetanse som kan vurdere realismen i innspillene.
- Det er ikke gjennomført vurderinger av områdenes egnethet for gruvedrift.
- Selskapene har ikke testet sine modeller på andre områder enn Bærevann.

Kommentarer til rapport om transport

- Utredningene bygger på innmeldte opplysninger fra selskapene. Dette er ikke etterprøvd.
- Utredningene viser en relativ liten økning i transport langs veg med uttransport av REE.
- Deponiet vil bli fullt før forekomsten er tom. Et viktig element i saken er derfor å redusere deponibehovet.
- Det vil bli betydelige transportmengder dersom avgangsmassene skal transporteres ut for å redusere deponibehovet. Frakt på bane er mest nærliggende.
- Rapporten viser at veg inn til området kan være mulig med alle alternativer, men at bane er mer krevende fra enkelte alternativ.
- Alternativet med korteste tilkomstveg til fylkesveg eller riksveg med de gitte scenariene er Dagsrud, deretter Bærevann, Nukedalen og Vindsås.
- Alternativet som er mest aktuell for tilkobling til bane er Vindsås, deretter Nukedalen/Dagsrud som har samme deponiløsning. Bærevann er minst egnet for massetransport på bane.

Kunnskapsgrunnlaget oppsummert

- Utredningene er basert på et scenario, som igjen bygger på begrenset kunnskap om tiltaket og enkelte utredningstema.
- Viktige forhold ved tiltaket er ikke dokumentert. Dette gjelder blant annet tekniske og teknologiske forhold, prosesser og mulige forurensningskilder.
- Foreløpig har vi best oversikt over konsekvensene ved arealinngrepet – ikke om konsekvenser av tiltaket.
- Konsekvensene for ulike tema kan derfor bli forandret ved at premissene endres eller ved at det innføres avbøtende tiltak. Dette gjelder for alle alternativ.
- Konsekvensene vil etter metodene bli negative ettersom tiltaket mineralpark innebærer et stort inngrep i mer eller mindre urørt natur.
- Utredningene viser at det er store negative konsekvenser i alle alternativ.
- Målet med utredningene var å finne det arealet med minst negative konsekvenser.
- Det er ikke påvist at noen av områdene gir automatisk mer positive ringvirkninger for Nome kommune enn andre alternativer.
- Rapportene konkluderer med at kommunen må gjøre en aktiv innsats for å sikre positive ringvirkninger, uavhengig av område.

Saken

Kunnskaps-
grunnlaget

Anbefaling og
innstilling

Vurdering av mulige synergier og ringvirkninger

- Dagsrud får direkte adkomst til RV36 via ny FV359 over Kaste – Stoa, som kan ha betydning for næringsarealer. Plasseringen mellom Lunde og Ulefoss gir også potensial for samordnet lokalisering av kommunale funksjoner, boligutvikling og kollektivtransport.
- Transportkorridorer må ettergås for å finne en optimal løsning. Hvis det skal bygges ny veg vil det være mulig å bygge langs vegen. Dette kan innebære nye næringsarealer hvis transportkorridoren ligger gunstig til i forhold til hovedtransportbåndet (se kommunal planstrategi).
- Nærhet til Sørlandsbanen, særlig for Vindsås, muliggjør massetransport og styrking av jernbanen.
- Ved Bærevann kan det etableres et næringsområde mellom mineralparken og RV36, samt videre utvikling av Ytre Helgen næringspark.
- Bærevann ligger utenfor brannvesenets utrykningstid når man tar høyde for lokale forhold i brannvesenet. Det blir derfor nødvendig med en gjennomgang av kommunens beredskap.
- Infrastruktur i form av vann og avløp vil kunne komme til gode for innbyggerne som ikke er tilknyttet vann og avløp, forutsatt gode utbyggingsavtaler med utbyggerne.

Anbefalinger fra utredningene

- a) Rådgivergruppa fraråder videre arbeid med områdealternativ Dagsrud og Bærevann. Dette er de to utredede områdene med de mest alvorlige konsekvensene. En del av de berørte verdiene har nasjonal verdi, for Bærevann også til dels internasjonal verdi.
- b) Videre arbeid med en kombinasjon av Vindsås og Nukedalen er en mulig vei å følge. Begge områdene vil slik de foreligger gi alvorlige konsekvenser. Men deler av arealene, eventuelt med noe forskyving av grensene, vil muligens kunne åpne for løsninger med noe reduserte konsekvenser i forhold til utgangspunktet.
- c) Ved å flytte industriområder som ikke er en del av gruveindustrien ut av tiltaksområdet, kan en redusere arealbehovet noe. Dette vil likevel ikke være avgjørende for å redusere konsekvensgrad betydelig da inngrepet fortsatt vil være stort.
- d) Bærekraftutredningene konkluderer med at mineralpark tilknyttet Fensfeltet er et prosjekt med regionale virkninger på befolkning, samfunn og utvikling. Det kan derfor gjøres en øvelse hvor en leter konstruktivt etter å lokalisere andre aktuelle områder som har potensial for å gi mindre negative konsekvenser, samt fylle de gruvefaglige behovene på en god måte og gi regionale ringvirkninger.
- e) Alle aktører bør motiveres til å arbeide med nye og alternative driftskonsept, både med tanke på bedre utnyttelse av avgangsmasser, transportmetoder/ -alternativ, logistikk og arealbruk. Dette med mål om å redusere arealbeslaget og dermed miljøpåvirkningene fra tiltaket.
- f) Det er alltid en mulighet å velge 0-alternativet, altså ingen mineralpark i kommunen. Det er vanskelig å si hva en slik beslutning kan føre til i og med at utbyggingspresset i dette tilfellet er svært stort.

Kommunedirektørens vurdering av anbefaling a) (Dagsrud)

«Rådgivergruppa fraråder videre arbeid med områdealternativ **Dagsrud** og Bærevann. Dette er de to utredede områdene med de mest alvorlige konsekvensene. En del av de berørte verdiene har nasjonal verdi, for Bærevann også til dels internasjonal verdi.»

- Det er mulig å optimalisere transport og arealbruk, og med det oppnå synergier i de områdene som ikke har tett forekomst av viktig naturmangfold.
- Scenariet for Dagsrud har store konsekvenser for Telemarkskanalen, som det er nødvendig å ta hensyn til.
- Avgrensningen som opprinnelig er lagt for alternativet Dagsrud bør ikke videreføres.
- Det er aktuelt å se på adkomst til en kombinasjon av Vindsås og Nukedalen.

Kommunedirektørens vurdering av anbefaling a) (Bærevann)

«Rådgivergruppa fraråder videre arbeid med områdealternativ Dagsrud og **Bærevann**. Dette er de to utredede områdene med de mest alvorlige konsekvensene. En del av de berørte verdiene har nasjonal verdi, for Bærevann også til dels internasjonal verdi.»

- Bærevann er svært viktig for naturmangfoldet både i Nome, men også nasjonalt og dels også internasjonalt.
- Området gir mindre muligheter for synergier som kommer kommunen til gode.
- Bærevann er dermed minst egnet til mineralpark etter de premissene som kommunestyret har satt om minst mulig negative konsekvenser og mest mulig positive ringvirkninger.
- Bærevann er det alternativet som er høyest prioritert av kommunens samarbeidspartnere REN og Saga og dermed følger området opp kommunestyrets bestilling om vurdering av mineralindustriell egnethet.

Kommunedirektørens vurdering av anbefaling b)

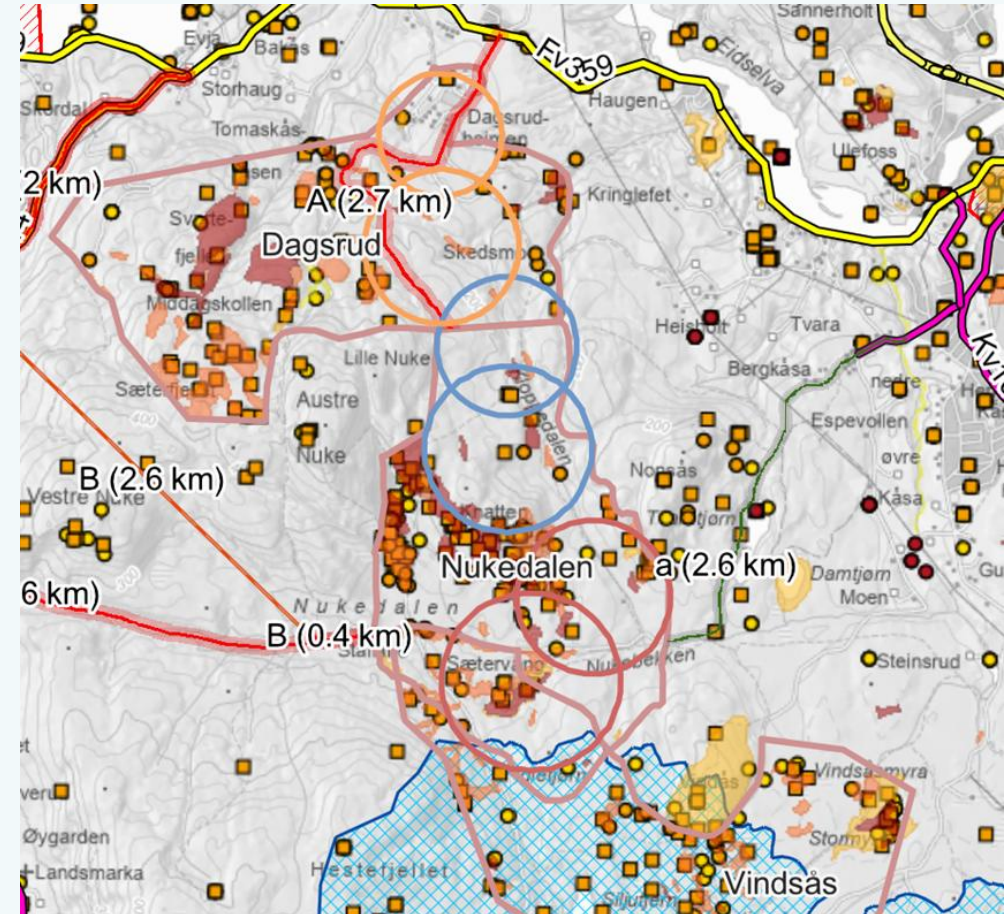
«Videre arbeid med en kombinasjon av Vindsås og Nukedalen er en mulig vei å følge. Begge områdene vil slik de foreligger gi alvorlige konsekvenser. Men deler av arealene, eventuelt med noe forskyving av grensene, vil muligens kunne åpne for løsninger med noe reduserte konsekvenser i forhold til utgangspunktet.»

- En kombinasjon av deler av Vindsås, Nukedalen og deler av Dagsrud svarer på kommunestyrets bestilling på følgende måte:
- Det er mulig å plassere anlegg slik at man unngår de viktigste naturverdiene, myr og Herrevassdraget, og med det redusere negative konsekvenser.
- Det oppstår muligheter for synergier langs transportåren fra gruveanleggene til RV36 via FV359. Disse kan utnyttes til attraktive næringsarealer for underleverandører og industri som kan ta i bruk sidestrømmer, og med det realisere kommunestyrets bestilling av mineralpark og positive ringvirkninger.
- Gruveanlegg kan plasseres høyere i terrenget for mer effektiv transport av finmasser og tunnelen fra Fensfeltet til anlegget blir ikke uforholdsmessige lang.
- Det er plass til deponi og det er også mulig å se for seg utvidelsesmuligheter. Demningene blir større og krever større investeringer, men hvis det blir tørrdeponi kan disse bygges ut i faser og tilbakeføres til natur. Deler av området er lagt fram av REN som prioritet nummer 2, og området bør derfor kunne egne seg for mineralvirksomhet.

Anbefaling: Høring av område 1

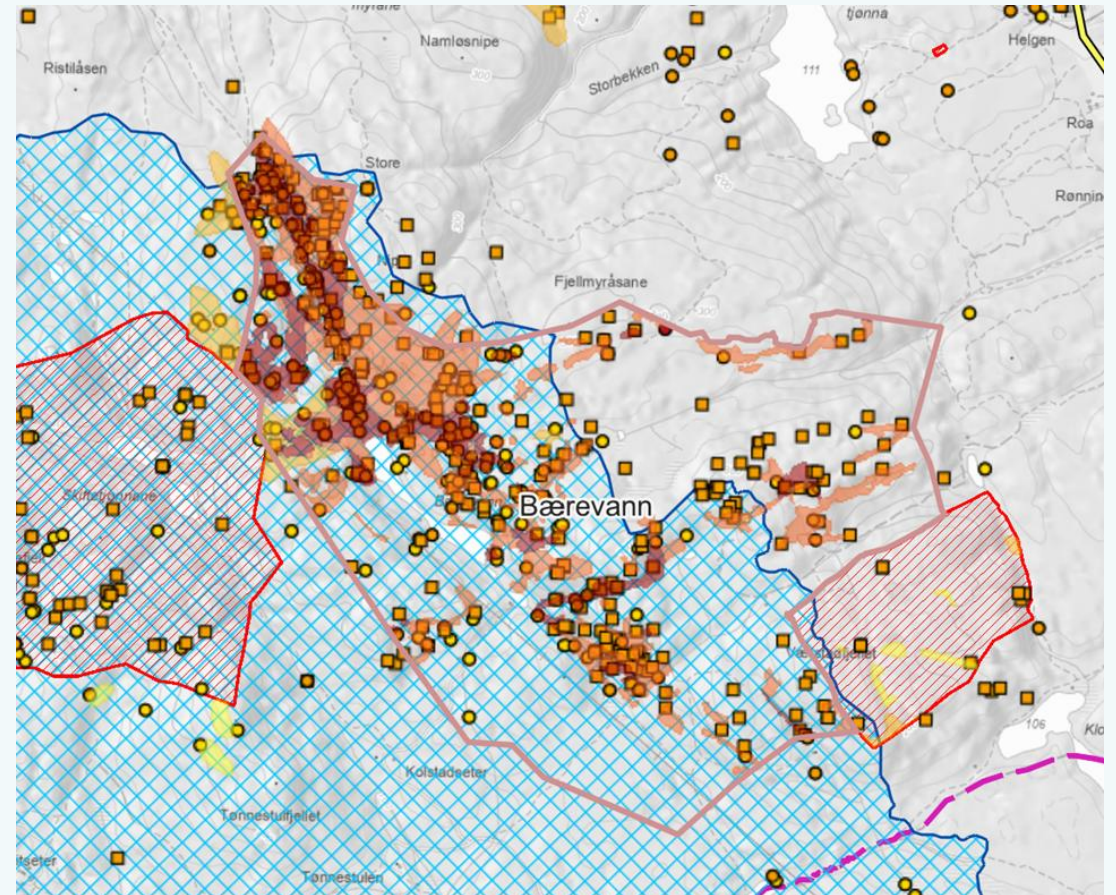
- Alternativet som har minst negative konsekvenser (kombinasjon av Vindsås og Nukedalen med atkomst via Dagrud).

Anbefaling: Høring av område 2

- Området som vurderes av rettighetshaverne å være mest industrielt attraktivt (Bærevann).

Kommunedirektørens vurdering av anbefaling c)

«Ved å flytte industriområder som ikke er en del av gruveindustrien ut av tiltaksområdet, kan en redusere arealbehovet noe. Dette vil likevel ikke være avgjørende for å redusere konsekvensgrad betydelig da inngrepet fortsatt vil være stort.»

- Svarer ikke på kommunestyrets bestilling, som klart definerer kommunens interesser i en mineralpark med plass til flere aktører og som kan ivareta sirkularitet ved å ta i bruk sidestrømmer fra mineralnæringen.
- Flytting av funksjoner kan være en viktig del av nødvendig sentrumsutvikling, særlig for besøksintensive næringer, underleverandører, kontorer med mer.
- Kommunen i dialog med samarbeidspartnerne kan vurdere funksjonell oppdeling i forbindelse med optimalisering av konseptet mineralpark.
- Kommunen har gjennom arbeidet med mineralpark også en særlig mulighet til å tilrettelegge for et godt tilrettelagt industri- og næringsområde som kan styrke kommunens posisjon som ikke bare mineralkommune, og som næringskommune for annen næring.
- Anbefalingen svarer ikke på kommunestyrets bestilling, og fraråder derfor en oppsplitting av mineralparken.

Kommunedirektørens vurdering av anbefaling d)

«Bærekraftutredningene konkluderer med at mineralpark tilknyttet Fensfeltet er et prosjekt med regionale virkninger på befolkning, samfunn og utvikling. Det kan derfor gjøres en øvelse hvor en leter konstruktivt etter å lokalisere andre aktuelle områder som har potensial for å gi mindre negative konsekvenser, samt fylle de gruvefaglige behovene på en god måte og gi regionale ringvirkninger.»

- Det ble gjort et grundig arbeid med utvelging av områder i forkant av sak 34/24, og det er ikke relevant å åpne for nye undersøkelser i Nome kommune.
- Avstand til Fensfeltet må spille inn i saken, og det må tas høyde for at det skal transporteres store mengder masser, ikke bare ut av feltet, men også tilbake i en underjordisk gruve.
- Lokalisering må derfor være i rimelig avstand til forekomsten for å unngå unødvendig kostbar og klimaskadelig transport.
- Uavhengig av område vil det bli tap av natur og andre verdier. Kommunen har ikke myndighet til å kreve at andre kommuner planlegger for utnyttelse av en naturressurs som ligger i Nome. Det er heller ikke etter kommunedirektørens kjennskap lokalisert andre aktuelle og urørte områder på 3 km² utenfor kommunen.
- Nome kommune får ikke ringvirkninger og synergier av mineralparken dersom den ikke er lokalisert i Nome.
- Regionen uansett vil kunne dra nytte av en mineralpark, uavhengig av hvor den lokaliseres.
- Alternativet svarer ikke på kommunestyrets bestilling, og fraråder derfor å undersøke for andre lokaliseringer av mineralparken.
- Kommunedirektøren har bedt om tilbakemelding fra Statsforvalteren om det er aktuelt å kreve slike utredninger, men det er ikke kommet signaler om at dette vil bli et krav fra regionale myndigheter.

Kommunedirektørens vurdering av anbefaling e)

«Alle aktører bør motiveres til å arbeide med nye og alternative driftskonsept, både med tanke på bedre utnyttelse av avgangsmasser, transportmetoder/ -alternativ, logistikk og arealbruk. Dette med mål om å redusere arealbeslaget og dermed miljøpåvirkningene fra tiltaket.»

- Anbefalingen må kombineres med områdevalg og kan følges opp gjennom samarbeidet med selskapene (kommunestyrets sak 35/24).
- Optimalisering av konseptet mineralpark i dialog med samarbeidspartnerne er svært viktig, uavhengig av område.
- Det er særlig viktig for kommunen å redusere behovet for deponi av både grove og fine masser, samt å utforme deponiene på en god måte.
- Transport av ulike fraksjoner til og fra mineralparken er et viktig element i valg av areal. For å redusere deponibehovet er dette særlig viktig for mulig massetransport av finmasser gjennom å etablere transportløsninger som er realistisk ift. massenes størrelse og kostnad på transportløsning.
- Dette krever at man finner areal som gjør det mulig å lykkes med å ta i bruk avgangsmassene, samt forskning og utvikling på alternativ bruk av avgangsmasser.
- Dette innebærer for store kostnader til at aktørene og kommunen kan gjennomføre dette arbeidet alene. Statlige myndigheter bør bidra til å løse denne utfordringen som kommunen deler med mange andre gruvekommuner.
- Kommunedirektørens vurdering er at kommunestyrets bestilling ivaretas gjennom å kombinere denne anbefalingen med en lokalisering i aksen Dagsrud – Vindsås – Nuke.

Kommunedirektørens vurdering av anbefaling f)

«Det er alltid en mulighet å velge 0-alternativet, altså ingen mineralpark i kommunen. Det er vanskelig å si hva en slik beslutning kan føre til i og med at utbyggingspresset i dette tilfellet er svært stort.»

- Utredningene utdyper ikke dette alternativet.
- Kartleggingene i utredningen har gitt faglig kunnskap om natur og friluftsliv, og alle vurderinger er sett opp mot 0-alternativet, som dermed kommer best ut i alle tema.
- 0-alternativet skal her forstås som at kommunen «fortsetter som nå». Dette betyr ikke at kommunen ikke kommer til å endre seg.
- Kommunen vil verken følge opp Norges mineralstrategi eller egne vedtak, bl.a. kommunestyrets bestilling i sak 34/24.
- Kommunedirektøren mener at internasjonale forhold må ilegges vekt, selv om det kan føre til usikkerhet lokalt. Kinesiske interesser styrer markedsprisene på grunn av det kinesiske monopolet på verdensmarkedet for REE. Det innebærer risiko for prisdumping. Per dato er det lite som tyder på at markedssituasjonen vil endre seg vesentlig. Uttak av REE er tett forbundet med den politiske situasjonen. Nome kommune har ingen kontroll på markedsprisene, det avgjøres på den internasjonale råvarebørsen og markedssituasjonen er usikker. Nome kommune og gruveselskapene er dermed avhengig av internasjonal og nasjonal politikk for å sikre framtidig drift. Kommunens handlingsrom er dermed begrenset.
- Hvis et selskap går konkurs, kan gruvedriften legges ned og resultatet bli store inngrep uten gruvedrift. Dette er derfor adressert i minerallovgivningen. Gjeldende lovverk er utarbeidet slik at de mest alvorlige konsekvensene ved en slik nedlegging blir avverget, og Nome kommune er derfor sikret at opprydding og sikring ivaretas selv om selskap går konkurs eller trekker seg ut av andre årsaker. Ny minerallov §2-6 slår fast at:
 - Direktoratet kan pålegge tiltakshaver å stille sikkerhet til staten for sikringstiltak og oppryddings- og istandsettingsbehov som kan oppstå etter at mineralvirksomheten er avsluttet.
- Risiko for konkurs ikke kan være et argument for 0-alternativet.
- Kommunen vil uansett måtte ta grep for å sikre kommunens innbyggere og tjenestetilbudet. Kommunen vil derfor være i konstant utvikling, uavhengig av mineralpark.

Innstilling

1. Nome kommune inviterer til offentlig høring av følgende alternative lokaliseringer av en framtidig mineralpark (industriområde) i forbindelse med gruvedrift på Fensfeltet.
Område 1: Nukedalen – Vindsås med atkomst via Dagsrud.
Område 2: Bærevann.
2. Nome kommune ber om tilbakemelding fra overordnede myndigheter på begge områdene, og ber særlig om en beskrivelse av mulige konflikter, relevant lovverk og eventuelle innsigelsesgrunnlag.
3. Høringsperioden er fra 29.08.-25.09.25. På grunn av kort saksbehandlingstid blir det ikke tatt hensyn til innspill som kommer etter fristen.

Alternativene som legges fram i innstillingen

